

בעוהש"ת

קונטרס

דו ווייסט וואס דו פארמאגסט!?

וואס דאס איז א וואונדערליכע שיעור, געזאגט געווארן דורך
כבוד קדושת הרב הצדיק מוהר"א ש של"מ א
אריינגעברענגען אין אים די ריינע און קלארע אמונה אין באשעפער,
ווי אויף עצות און התחזקות וויאזוי אדורך צו גיין דעם לעבן בשלום.

פרשת וישלח תשע"ג

געבויעט און באגרינדעט אויף די ווערטער פון אנגער הייליגער און פארקטיגער רבי,
דער באהאלטענע ליכטיגקייט, דער הייליגער הויכער ליכט, אדונג, מורנו ורבינו

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

און אויף די ווערטער פון זיין תלמיד, מורנו הגאון הקדוש, א וואונדערליכע ליכט,
וואס קיין טום באהעלטעניש איז נישט פארהוילן פון איהם,

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

און עס איז צוזאמגעפלאכטן מיט פסוקים פון תורה, נביאים, כתובים, און מאמרים
פון אנגעזעע הייליגע חכמים פון גמרא און מדרשים און הייליגן זוהר.

עס איז געברענגט געווארן צום דרוק
דורך חסדי ברסלב - טא יארק יג"ו

הכתובת להשיג את הספר הקדוש הזה וכל ספרי
אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע וספרי תלמידיו הקדושים

To obtain this and other Breslev publications:

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh Kiryas Joel

8 Hayes Ct.

845-467-5299

מתיבתא היכל הקודש

Mesifta Heichal Hakodesh

1129-42nd Street

Brooklyn NY 11219

מרכז היכל הקודש דחסידי ברסלב

וויליאמסבורג

Heichal Hakodesh Williamsburg

287 Hewyard Street

347-563-4044

היכל הקודש וויליאמסבורג

Heichal Hakodesh Williamsburg

27 Skillman Street

718-384-1652

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh Monsey

79 Decatur Avenue.

347-243-2992

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh Monsey

32 Dolson Rd.

347-733-7551

בארץ ישראל

מוסדות "היכל הקודש" חסידי ברסלב

שני עמותת "ישמח צדיק-קהילת ברסלב בגליל"
בנשיאות כ"ק מוהרא"ש שליט"א

רחוב רבי נחמן מברסלב 1 ת.ד. 421 יבנאל 15225

טלפון רב קווי 04-6708356

פקס: 04-6708359

Visit Our Web Site: www.breslevcity.co.il

לשמוע השיעורים 212-444-9191

Find our entire book selection at:

amazon.com or at: mohorosh.com

To donate and/or sponsor one of our books please call: 845-481-3321

דו ווייסט וואס דו פֿאַרמאָגסט ? !

.א.

דער פֿסוק זאָגט (בראשית לב, ד): וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֶשָׂו אָחִיו אֲרֻצָּה שְׁעִיר שָׂדֵה אָדוּם, זאָגט דער מִדְרָשׁ (עינין בראשית רבה עה, ב-ג): יַעֲקֹב אִיז צוגעגליכן צו איינער וואס גייט אין אַ וואלד, און ער זעהט אַ לייב שְׁלֹאפֶט, און ער וועקט אים אויף, פֿאַרשטייט זיך אַליין אז ער וועט אים אַוונדאָי אויפֿעסן און פֿאַרציקן, אזוי ווי שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ זאָגט (משלי כו, יז. ועינין ברש"י שם): מַחֲזִיק בְּאֲזְנֵי כָלֵב וְגו', אַז

ד דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

איינער כאפט אן דעם אויער פון א הונט, פארשטייט זיך אז ער וועט אים בייסן. די זעלבע זאך יעקב אבינו נאכדעם וואס ער איז שוין אוועקגעגאנגען פון זיין טאטענס שטוב, און ער איז דורכגעגאנגען די אלע שוועריקייטן ביי לבן, און דער אייבערשטער האט אים געהאלפן, ער האט אויפגעשטעלט א גאנצע שטוב פון די הייליגע שבטים, פארוואס האט ער געשיקט שלוחים צו עשו וכו', און אים אויפגעוועקט פון זיין שלאף ? !

און דאס איז א מורא'דיגער לימוד פאר יעדן מענטש צו וויסן, אז אויב האט ער א שונא וואס רעדט אויף אים פל דבר אסור, זאל ער נישט גיין צו אים. דאס געפונען מיר אויף (ירמיהו מא, ט): ביי די מעשה פון גדליהו בן אחיקם, וואס מען האט אים אנגעזאגט ער זאל נישט גיין אויף א פלאץ, ווייל עס איז דא דארט מענטשן וואס ווילן אים הרגנען, אבער ער האט נישט געוואלט גלייבן, און ער האט געזאגט: איך וויל נישט הערן קיין לשון הרע, און ער איז נא געגאנגען און מען האט אים טאקע געפערט.

ה דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

גע'הרג'ט (נדה סא ע"א), וואס אויף דעם פאסטן מיר צום גדליה.

דער הייליגער חפץ חיים זכותו יגן עלינו, וואס ער האט אויפגערוינדערט די וועלט וועגן די עבירה פון לשון הרע, [צדיקים האבן באוואונדערט אז א מענטש פון אונזער דור (ער איז אנוועק אין יאר תרצ"ג), זאל מחבר זיין אזא ספר וואס נאר ראשונים קענען דאס מאכן], דאך זאגט ער (הלכות לשון הרע פל"ו, אות י): אז אויב מען ווארענט א מענטש ער זאל נישט גיין אויף א געוויסע פלאץ ווייל מען וויל אים כאפן, איז דאס נישט קיין לשון הרע, פארקערט, דאס איז א מצוה אים צו זאגן, ווייל אזוי קען ער זיך ראטעווען. וועגן דעם, אז א מענטש האט שונאים זאל ער נישט גיין דארטן, אזוי וועט ער זיך איינשפארן בזיונות און שפיכות דמים וכו', אזוי ווי דער הייליגער רבי זאגט (ספר המדות אות פחד חלק ב, סימן ג): מי שבורח מן הצרה, הוא פקח. א קלוגער מענטש ווען ער זעהט א צרה, אנטלויפט ער דערפון.

ו דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

כאטשיג מיר געפונען אז משה רבינו איז געגאנגען צו דתן ואבירם און אזוי אויף צו קרח און פראבירט צו פועל'ן אפער דאך וועלן זיי תשובה טוהן, און דתן ואבירם האבן אים געענטפערט מיט א חוצפה און עזות (במדבר טז, יד): לא נעלה, מיר גייען נישט! דעמאלטס האט משה רבינו געזעהן אז ער האט שוין נישט וואס צו טוען מיט זיי, האט ער געזאגט (במדבר טז, כח): בזאת תדעון כי הוי"ה שלחני וגו', אויב וועט איר שטארבן אויף א נאטורליכן וועג, וועט איר וויסן אז נישט דער באשעפער האט מיר געשיקט, אבער אויב וועט דער אייבערשטער באשאפן א נייע בריאה, און דער ערד וועט זיך עפענען, וועט איר וויסן אז די מענטשן האבן זייער דערצערענט דעם באשעפער. אבער ביז דעמאלטס איז משה רבינו געגאנגען צו זיי און פרובירט מיט אלע וועגן שלום צו מאכן, ווייל משה רבינו האט זייער ליב געהאט די אידן (מנחות סה ע"ב), און אפילו אזאלעכע טמאים ומטומאים ווי דתן ואבירם, וואס זיי האבן אנגעמאכט אזא מין חורבן פאר גאנץ כּלל

ז דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

ישׂראל, אזוי ווי מיר געפונען אז דער אייבערשטער
האט געזאגט (שמות טז, כח): עד אנה מאנתם לשמר
מצותי ותורתי, ווילאנג נאך וועט איר נישט פאלגן
מיין תורה און מצות. און גאנץ כּלל ישׂראל איז
געווארן באשולדיגט צוליב זיי, פון דעסטוועגן איז
משה רבינו געגאנגען צו זיי, ווייל אפּשר דאך וועט
ער זיי מחזיר זיין למוטב. זעהט מען פון דעם אז
משה רבינו איז יא געגאנגען צו זיינע שונאים, ווייל
ער האט אזוי ליב געהאט די אידן און ער האט זיך
מוסר נפּש געווען פאר זיי, און נישט געקוקט אויף
גארנישט.

אזוי ווי מיר זעען אז משה רבינו האט שוין גלייך
ביים אנהייב נאכדעם וואס דער אייבערשטער האט
אים געשיקט צו פרעה, געפרעגט (שמות ה, כב): למה
הרעתה לעם הזה וכו', פארנוואס האסטו שלעכטס
געטוהן פאר דעם אידישן פאלק?! און אידישע
קינדער מוזן געבען אזויפיל לידן? אבער משה
רבינו האט דאס נישט געפרעגט חס ושלום ווייל ער
האט געהאט קשיות אויפן אייבערשטן, נאר ווייל ער

ח דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

האט אזוי שטארק ליב געהאט די אידן, האט ער זיך נישט געקענט איינהאלטן צוקוקענדיג אזויפיל צרות און פייניגונגען וואס אידן גייען דורך אין מצרים, האט אים דער אייבערשטער געזאגט (שמות ו, א): עתה תראה אשר אעשה לפרעה, זאגט רש"י (בשם חז"ל, סנהדרין קיא ע"א): יעצט וועסטו זעהן וואס איך וועל טוהן מיט פרעה, אבער דו וועסט נישט זעהן ווען איך וועל אריינברענגען די אידן אין ארץ ישראל. און ער האט שוין דא באקומען דעם שטראף, אבער מיט דעם אלעם האט ער געהאט א טענה צום אייבערשטן, ווייל עס האט אים זייער וויי געטוהן די ווייטאג און צער פון אידן.

די זעלבע זאך זעהט מען אמאל אז א צדיק בעהט א תפלה מיט א טענה, און דריקט זיך אויס מיט א קש"א, כפיכול צום אייבערשטן, איז דאס נאר ווייל ער האט זייער ליב דעם בורא כל עולמים און וועגן דעם האט ער אויך זייער ליב די אידישע קינדער, אזוי ווי דער בעל שם טוב הקדוש האט געזאגט (כתר שם טוב הוספות אות כג): אז מען האט ליב דעם טאטן,

ט   דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

האט מען ליב די קינדער, און אז מען האט ליב די קינדער האט מען ליב דעם טאטן. אבער דאס איז נישט חלילה וחס ווייל ער האט עפעס א קשיא כביכול אויפן באשעפער, נאר עס גייט אים אין לעבן פארנואס אידישע קינדער דארפן מיטמאכן אזויפיל צרות.

און די גרעסטע צרה אין היינטיגן דור איז, אז די 'ערב רב' לאזן נישט אידישע קינדער זאלן חתונה האבן יונג. ביים הייליגן רבי'ן איז געווען די ערשטע זאך פאר א בחור, אז ער זאל חתונה האבן; ווייל דאס איז דער עיקר תיקון הברית'. אזוי ווי דער הייליגער רבי נתן זאגט (לקוטי הלכות שבת הלכה ו, אות כג): חתונה האבן דאס איז דער תיקון הברית, און ווילאנג מען איז א 'פלאג גוף' איז דאס 'פגם הברית'; דערפאר דארף מען זעהן אז די קינדער זאלן חתונה האבן וואס יונגער. אין שולחן ערוך ווערט גע'פסק'נט (אבן העזר סימן א, סעיף ג): עס איז א מצוה חתונה צו האבן ביי די אכצן יאר זאגט דער בית שמואל אויפן פלאץ: דאס מיינט ביי די זיבעצן יאר, ווען מען גייט אריין

י דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

אין די אכצנטע יאר. פירט אויס ווייטער דער מחבר:
אז די מצוה מן המובחר איז חתונה צו האבן ביי די
דרייצן יאר, אבער כאטשיג ווען מען ווערט זיבעצן
מיט א טאג.

און אויב מען וואלט אזוי געטוהן וואלט מען
אפגעראטעוועט די בני הנעורים, און זיך
איינגעשפארט אסאך פראבלעמען, וועגן דעם האבן
די צדיקים א מורא'דיגע צער, פון וואס עס גייט דורך
אויף בחורים און מיידלעך, קענען זיי זיך אמאל פון
פיל צער אויסדריקן פביכול צום אייבערשטן,
פארנוואס אידישע קינדער דארפן אזויפיל ליידן, און
מען האט געגעבן אזוי סאך פוחות פאר די 'ערב
רב' ? !

ב.

וישלח יעקב מלאכים וגו' (בראשית לב, ד) זאגט
רש"י: מלאכים ממש, יעקב אבינו האט געשיקט
אמת'ע מלאכים. וואס הייסט אמת'ע מלאכים? נאר
יעדער איד איז שטענדיג ארום גענומען מיט

דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? ! יא

מלאכים, נאר ער כאפט נישט ווער עס באגלייט אים.
וועגן דעם ווען מען פארט אויפן וועג, און מען זאגט
'תפילת הדרך' (אורח חיים סימן קי, סעיף ד), זאגט מען
נאכדעם דעם פסוק (בראשית לב, ב-ג): ויעקב הלך
לדרך ויפגעו בו 'מלאכי אלקים', ויאמר יעקב פאשר
ראם מחנה אלקים זה ויקרא שם המקום ההוא
מחנה. וואס דאס גייט ארויף אויף די מלאכים וואס
באגלייטן אים, אזוי אויך פירט מען זיך צו זאגן:
בשם ה' אלקי ישראל מימיני מיכאל ומשמאלי
גבריאל ומלפני אוריאל ומאחורי רפאל ועל ראשי
שכינת אל. ווייל דער הייליגער רבי זאגט (לקוטי מוה"ר
חלק ב' סימן ה): אז מיט די ווערטער בינדט מען זיך צו,
צו די מלאכים פון די 'מרפבה'. אז זיי זאלן אים
אפהיטן אויפן וועג. [דערפאר זאגט מען דאס אויך
פאר מען לייגט זיך שלאפן, כדי מען זאל ניצול ווערן
פון פגם הברית און א מקרה חס ושלום (עיין שם)].

און עס זייער וויכטיג אז יעדעס מאל וואס מען
פארט אויפן וועג, זאל מען זאגן תפלת הדרך, ווייל
חז"ל זאגן (קהלת רבה ג, ג): כל הדרךים בחזקת סכנה,

יב דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

בפֿרט היינטיגע צייטן דארף מען אסאך רחמים ווען מען פֿארט אויפֿן וועג, דער אייבערשטער זאל שומר ומציל זיין, וועגן דעם איז פֿדאי אז שטענדיג ווען מען פֿארט, זאל מען זאגן 'תפלת הדרך', אפֿער וויבאלד על פי הלכה איז גענוג דאס צו זאגן נאר איינמאל א טאג (שם, סעיף ה), וועגן דעם זאל מען ענדיגן מיט: יהיו לרצון אמרי פי וגו', אנשטאט: ברוך אתה ה' שומע תפלה, פֿדי מען זאל נישט זאגן א ברכה לבטלה.

דער הייליגער רבי מנחם מענדל מרימענאווי זכותו יגן עלינו האט אמאל געזאגט: ביזן דאווענען האב איך שוין דורכגעזאגט זעקס און צוואנציג יהי רצונ'ס. ווייל ער האט שטענדיג געבעטן אויף פֿארשידענע זאכן, און יעדע תפלה האט ער אנגעהויבן מיט א 'יהי רצונ'.

אזוי אויף דארף א איד וויסן, אז ווען ער גייט ארויס פֿון שטוב, זאל ער לייגן די האנט אויף די מזוזה און בעטן דעם באשעפֿער: רבונו של עולם !

דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? ! יג

אזוי ווי איך גיי יעצט ארויס געזונטערהייט, בעט איך דיר, ברענג מיר צוריק געזונטערהייט. און ווען מען קומט אהיים, לייגט מען אויף ארויף די האנט אויף די מזוזה און מען זאגט: רבונו של עולם! איך דאנק דיר און איך לויב דיר, אז דו האסט מיר צוריק געברענגט געזונטערהייט. און דאס נעמט אינגאנצן אפאר סקונדעס, אבער דאס היט אפ דעם מענטש, וויל תפלה באשיצט אונז, און די מתנה האבן מיר ברוך השם מקבל געווען פונעם הייליגן רבי'ן, און דאס וועט די גאנצע וועלט באקומען דורך משיח צדקינו, אז מען קען רעדן צום באשעפער, און יעדער קען זיך מאכן אייגענע תפלות מיט יהי רצון'ס.

קומט אויס אז יעדער מענטש ווערט שטענדיג באגלייט פון מלאכים, און פון וואו קומען די מלאכים, און ווי אזוי ווערן זיין באשאפן? נאר אז א איד האט שכל, און ער איז מקיים די מצוות וואס ער האט, מיט שמחה, דורכדעם באשאפט ער מלאכים.

ג.

און יעדער מענטש האט יעדן טאג ברויף השם
אַסאַף מצוות אזוי ווי די גמרא זאגט (מנחות מג ע"ב):
רבי מאיר האט געזאגט: יעדער איד דארף זאגן יעדן
טאג הונדערט ברכות. און דער ירושלמי (ברכות סוף
פרק ט): רופט דאס אן הונדערט מצות; קומט אויס אז
יעדער איד האט יעדן טאג ווייניגסטנס הונדערט
מצוות. וועגן דעם ווען מען זאגט א ברכה, זאל מען
דאס זאגן מיט א געוואלדיגע שמחה, און אינזינען
האבן וואס מען זאגט.

דער הייליגער רבי יוסף יצחק פון ליובאוויטש
זכותו יגן עלינו, האט מעיד געווען אויף זיין טאטע
דער הייליגער רבי שלום דובער פון ליובאוויטש
זכותו יגן עלינו, אז עס איז געווען א תקופה וואס ער
האט פסדר געטרינקען, נאך א גלאז טיי אין נאך א
גלאז טיי, און יעדעס מאל געמאכט די ברכה: שיהכל
נהיה בדברו, ביז דער ריי"צ זכותו יגן עלינו האט
געכאפט אז זיין טאטע האט אין דעם א פוננה,

טו דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

ממש'יך צו זיין די שכינה אויף זיך, מיט דעם וואס ער זאגט די ברכה: שֶׁהֶפֶל נִהְיָה בְּדַבְרוֹ; דאס הייסט, אַלעס ווערט נאר געטוהן פונעם אייבערשטן.

אזוי אויף דערציילט מען אויף נאך צדיקים, אז ווען א צופראכענער איד איז אריינגעקומען מיט א צרה, האט דער צדיק אנגעגאסן אביסל ברוינפן אין א בעכערל, פאר זיך און פאר דעם איד, און געמאכט די ברכה: שֶׁהֶפֶל נִהְיָה בְּדַבְרוֹ, און נאכדעם מ'כבד געווען דעם איד אויף מיט די ברכה, און ווען דער איד האט נאר געהערט פון זיין רבי'ן די ברכה מיט אזא חיות און פֿוֹנָה, האט ער אינגאנצן פארגעסן אז ער האט א צרה, און וואס ער איז געקומען דא בעטן. ווייל א מענטש דארף וויסן, אז יעדע זאך וואס גייט אויף אים דורך איז נאר פון אויבן, און עס איז נאר דא איין יצאה: בעטן דעם באשעפער. און אפילו ער האט שוין געבעטן און ער זעהט נאכנישט אז ער איז געהאלפן געווארן, זאל ער נאכאמאל בעטן, אזוי ווי חז"ל (ברכות לב ע"ב), לערנען דאס ארויס פונעם פסוק (תהלים כז, יד): קְנֵה אֶל ה' חֲזֹק וַיֵּאמֶץ לְבָבְךָ וְקִנְיֵה אֶל ה', אז א

מענטש זאל נישט מיד ווערן, נאר שטענדיג האפן
און בעטן דעם אייבערשטן.

קומט אויס אז מיט יעדע ברכה וואס א איד זאגט
מיט שמחה, באשאפט ער א מלאך, נאר מיר זענען
ביי זיך אזוי צובראכן, אז מען קען דאס נישט גלייבן,
אבער דער הייליגער רבי זאגט (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן
ס"א): פונקט אזוי ווי א איד דארף האבן אמונה אין
בורא כל עולמים וואס דאס איז דער יסוד היסודות
פון א איד, אזוי אויף דארף מען האבן אמונה אין זיך,
אז איך בין אויף חשוב ביים אייבערשטן. און ווען א
איד זאל וויסן ווי טייער און חשוב עס איז ביים
באשעפער יעדע ברכה וואס ער מאכט, און
וואספארא רעש ער מאכט אין הימל מיט דעם,
וואלט ער דאס געזאגט מיט א מוראדיגע שמחה און
כוונה.

דער הייליגער רבי נתן זכותו יגן עלינו האט
געפרעגט דעם הייליגן רבי'ן נאך די פטירה פון זיין
מאמע (נעמה שרה ע"ה), וואספארא טובה ער קען

דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? ! יז

טוהן פאר איר נשמה? האט אים דער הייליגער רבי געזאגט: זאלסט זאגן אן ערנסטער 'אשר יצר'. זעהט מען פון דעם דאס גרויסקייט פון זאגן ערליך א ברכה, בפרט די ברכה פון אשר יצר וואס מען לויבט און דאנקט דעם באשעפער אויף די ניסים וואס ער טוט מיט אונז, ווייל אויב עס וועט זיך פארמאכן דאס וואס עס דארף זיין אפען, אדער עס וועט זיך עפענען דארט וואו עס דארף זיין פארמאכט, דעמאלטס: אי אפשר להתקיים ולעמד לפניה אפילו שעה אחת, קען א מענטש נישט בלייבן לעבן. נאר א מענטש כאפט נישט די ניסים וואס דער באשעפער טוט מיט אים שטענדיג.

חז"ל זאגן (שמות רבה כד, א): יעדער מענטש האט א קנואל ביי זיך אין האלז, פון וואו די שפייעכץ קומט ארויס, און אז ער זאל דאס נישט האבן וואלט ער נישט געקענט אראפ שלינגען דאס עסן, ווייל ער וואלט גלייך דערשטיקט געווארן, אבער אז עס איז דא פייכטקייט אין האלז קען דאס עסן אראפגיין, און ער קען שלינגען.

יח דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

מען זעהט אז מענטשן שטופען זיך צו באקומען א
ברכה ביי א חופה וכו', אבער ווען א איד זאל וויסן
וואס עס ווערט פון יעדע ברכה וואס ער מאכט פארן
באשעפער, וואלט ער נישט געדארפט מען זאל אים
מכבד זיין, ווייל ער האט יעדן טאג אזויפיל ברכות
וואס ער קען זאגן בינו לבין קונו, וואס יעדע ברכה
איז א מצוה, [און אז ער וויל קען ער דאס זאגן מיטן
ניגון פון שבע ברכות].

ד.

אזוי אויף דארף זיך א מענטש פרייען מיט אלע
מצוות וואס ער פארמאגט: מזוזה, ציצית, תפילין,
אזוי ווי חז"ל זאגן (מנחות מג ע"ב): ווער עס האט א
מזוזה אויף זיין טיר, ציצית אויף זיין קלייד, טוט אן
תפילין אויף זיין קאפ און האנט, האט א חזקה אז ער
וועט נישט זינדיגן; איז שווער, ווער פון אונז האט
דען נישט א כשר'ע מזוזה אויפן טיר, ווער האט דען
נישט קיין ציצית, ווער האט דען נישט געלייגט קיין
תפילין, פון דעסטוועגן ליידער ליידער פאלט מען

דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? ! יט

דורך רחמנא לצלן, פון וואו נעמט זיך דאס? חז"ל
האבן דאך געזאגט א חזקה אז מען וועט נישט
זינדיגן ? !

נאר מיר געפונען, דער אר"י הקדוש האט געזאגט
(הובא בבאר היטב אורח חיים סימן תמו, סוף סעיף קטן א): ווער
עס איז נזקח פון א משהו חמץ אין פסח, וועט נישט
זינדיגן א גאנץ יאר; איז ביי דעם אויך שווער,
וועלכער איד האט אפילו א משהו חמץ? ! אזוי ווי
דער הייליגער בארדיטשוכער רב זי"ע האט מלמד
זכות גענוען אויף כלל ישראל, און געזאגט: רבוננו
של עולם! די רעגירונג האט גע'אסר'ט צו פארקויפן
טאפיק, און אז מען כאפט איינעם וואס פארלעצט
דעם געזעץ, באקומט ער גאר א הארבן שטראף,
[אזוי ווי היינט 'דראגס' רחמנא לצלן] און זיי האבן
געשטעלט אזויפיל פאליציי דאס נאכצוגיין און
אכטונג געבן אויף דעם, און דאך פארקויפט מען
דאס שטילערהייט אין אלע ווינקלען, און ווער? די
פאליציי אליינס! וכו', אבער אז דו הייליגע
באשעפער האסט נאר געזאגט איין ווארט: עס זאל

כ דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

זיך נישט געפונען קיין חמץ, בבלי יראה ובל ימצא,
גיי קוק רבוננו של עולם אין אלע אידישע שטובער
אויב דו וועסט טרעפן אפילו א משהו חמץ !

נאר דער תירוץ איז, דער הייליגער רבי חיים
וויטאל זכותו יגן עלינו האט געמוטשעט זיין רביין
דער אר"י הקדוש, אז ער זאל אים אויסזאגן ווי אזוי
ער איז אנגעקומען צו אזעלכע מדריגות, צו זעהן
אלע עולמות? האט ער אים געענטפערט און
געזאגט: גלייב מיר איך האב נישט געטוען קיין שום
סיגופים און עבודות, נאר ווען איך האב מקיים
געווען א מצוה בין איך געווען אזוי פריילעך, מער
ווי די שמחה פון א מענטש וואס ער זאל געווינען די
וועלטס געלט, און אזוי פרייליך בין איך געווען מיט
יעדע מצוה.

דאס איז געווען די כוונה פונעם אר"י הקדוש, אז
ווען א מענטש זאל זיך פרייען א גאנץ יאר מיט א
מוראדיגע שמחה: "כאטשיג איך בין שוין טאקע
דורכגעפאלן מיט וואס איך בין דורכגעפאלן, אבער

דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? ! כא

דאך ברוך השם, 'חמץ' האב איך נישט געגעסן", און אז ער וועט זיך פרייען מיט דעם א גאנץ יאר, וועט ער טאקע נישט זינדיגן.

ווייל א מענטש זינדיגט נאר, ווייל ער איז בעצבות און מרה שחורה (לקיטי מוהר"ן חלק א' סימן קסט), וואס דאס ברענגט אים צו די ערגסטע זאכן, ביז צו מחשבות פון זיך נעמען דאס לעבן רחמנא לצלן, און אלע דמיונות און איינרעדענישן וואס פייניגן דעם מענטש, נעמט זיך אויף נאר פון עצבות און מרה שחורה (לקיטי מוהר"ן חלק ב' סימן כד), אבער אז א מענטש הערט אויף צו טראכטן פון זיך, און ער הייבט אן צו טראכטן פון די מציאות אז דער באשעפער איז דא, און ער מאכט זיך א חשבון: וואס האב איך דען דערלייגט אויף דער וועלט? ! איך בין ארויסגעקומען נאקעט, [נאר מען וויקעלט אים גלייך ארום], און אינעם קבר גיי איך אויף צוריק נאקעט [נאר ארוםגעוויקעלט מיט 'תכריכים'], אויב אזוי וואס האב איך ארוםצוגיין אזוי צופראכן? ! און אויב איז מען נכשל געווארן, קען מען תשובה טוהן, וואס

כב דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

תשובה אליין איז אויף א מצוה; חו"ל זאגן (ויקרא רבה כא, ה): אז א מענטש האט פֿעקלעך עבירות, זאל ער מאכן אקעגן דעם פֿעקלעך פון מצות; און יעדער מענטש האט ברוך השם אסאך מצות.

דאס איז וואס חו"ל זאגן (מנחות מג ע"ב), אז ווער עס האט א מזוזה אויף זיין טיר, ציצית אויף זיין קלייד, טוט אן תפילין אויף זיין קאפ און האנט, האט א חזקה אז ער וועט נישט זינדיגן; ווייל אז ער פריידט זיך מיט די דריי מצוות וואס ער האט יעדן טאג, וועט אים די שמחה אפהיטן פון אלעם שלעכטס.

ה.

אזוי אויף איז א מענטש זוכה יעדן טאג צו נאך מצוות, אזוי ווי 'ברכת המזון' וואס דאס איז א מצוה עשה מן התורה (ברכות כא ע"א), עס שטייט אין זוהר הקדוש (ויקהל ריח ע"א): אז א מענטש זאל בענטשן מיט א שמחה, און דער חיד"א (ניצוצי אורות שם): לערנט ארויס פון דעם זוהר אז ווען א מענטש

דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? ! כג

בענטשט מיט א שמחה, איז דאס א סגולה ער זאל
רייף ווערן, אזוי ווי דער פסוק זאגט (משלי י, כב):
ברכת הני"ה היא תעשיר, וועגן דעם דארף מען
טאקע זעהן צו בענטשן נאר אין א סידור, אויב נישט,
לאזט מען אויס א ברכה; ווייל דער הייליגער רבי
זאגט (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן י"ז): ביים עסן ווערט א
מענטש צומישט; ממילא פדי ער זאל נישט
אויסלאזן, [בפרט די ברכה פון על הארץ ועל המזון],
זאל ער זעהן צו בענטשן אין א סידור.

בשעת אמעריקע האט מלחמה געהאלטן אין
'וועטנאם' (בשנות תשכ"ה-ל), האט מען יעדן וואס
איז נישט געווען איינגעשריבן אין א ישיבה, גענומען
אין מיליטער, האב איף מיטגעהאלטן ווי ביי א
וואילן ערליכן איד וואס זיין זיהן האט אויף
באקומען א איינליידענונג זיך צו שטעלן פארן
מיליטער, [איף האב אויף באקומען דעמאלטס אן
'הזמנה', נאר איף האב געהאט א גרויסער גס], הער
איף ווי דער זיהן זאגט: טאטע, איף וועל גיין זיך
שטעלן צום מיליטער, איף האב נישט קיין מורא.

כד   דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

זאגט ער אים: וואס רעדסטו, מען וועט דיר דאך אפשערן די בארד און פיאות? ! ענטפערט דער זוהן צוריק: אוי וועלן זיי דארפן באצאלן דערפאר, פארקערט, איך וועל נאך רייך ווערן דורכדעם, איך וועל אנקלאגן די רעגירונג אויף א פאר מיליאן דאלער. רופט זיך אן דער טאטע: מיין קינד, זאלסט מיר נישט רייך ווערן פון אפשערן בארד און פיאות, זאלסט בענטשן אין א סידור הויכע וועסטו ווערן רייך, שרייב דיך איין אין א ישיבה, און מאך נישט קיין קינזן.

דער הייליגער נאסוידער רב זכותו יגן עלינו, פלעגט צוזאגן פאר פרויען וואס זענען געקומען בעטן געהאלפן צו ווערן מיט קינדער, אז זיי וועלן האבן קינדער, אבער נאר בתנאי אז זיי וועלן זיך אינגאנצן אפשערן די האר, [וואס מען דארף זייער מקפיד זיין אויף דעם, עס שטייט אין זוהר הקדוש (נשא קכה ע"ב): א מורא'דיגע קללה זאל קומען פאר א מענטש וואס ער לאזט זיין ווייב גיין מיט אייגענע האר, און דאס ברענגט ארעמקייט אין שטוב, און

דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? ! כה

נאך אסאך צרות וכו'. ליידער האט זיך די פירצה צוריק אריינגעכאפט, און היימישע ווייבלעך גייען מיט אייגענע האר רחמנא לצלן אונטערן שייטל אדער שפיצל, עס איז נאר פארדעקט פון אויבן, דער הייליגער סאטמארער רב זכותו יגן עלינו, האט אויף דעם זייער פארפירט, און ביי די כל נדרי דרשות האט ער גערעדט ארויף צו די ווייבער שול און געוויינט מיט טייכן טרערן: מען זאל געדענקען קיינער זאל נישט האבן קיין ביי-האר,]

אמאל האט א חסיד [אן עזות פנים] געפרעגט דעם נאסוידער רב זכרונו לברכה, רבי! וואס וועט זיין אז א פרוי וועט זיך אפשערן די האר, און עס וועט נישט געלונגען, זי וועט נישט געהאלפן ווערן? האט ער געענטפערט: יאך [איך] וועל ווערן אויס רבי, אבער זי וועט נישט גיין מיט די האר.

ו.

קומט אויס אז פון יעדע מצוה וואס א איד טוט מיט שמחה, און יעדע ברכה וואס א איד זאגט מיט א

כו דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

שׁמחה באשאפט ער א מלאך, און די מלאכים
באגלייטן אים שטענדיג, נאר א גאנצע וואך וויבאלד
מען איז פארלאגט און פארפלאגט שפירט מען דאס
נישט, אבער ווען עס קומט שבת, הייבט מען דאס אן
צו שפירן, דערפאר זאגן חז"ל (שבת קיט ע"ב): ווען א
איד קומט אהיים פרייטיג צו נאכטס פון בית
המדרש, בענטשן אים די צוויי מלאכים וואס
באגלייטן אים שטענדיג; וועגן דעם זינגט מען שלום
עליכם, ווייל שבת שפירט שוין יעדער איינער די
מלאכים, [דערפאר דארף מען זייער אכטונג געבן
גלייך אהיימצוגיין נאכן דאווענען, און נישט בלייבן
שמועסן און אויפהאלטן די מלאכים].

חז"ל זאגן (שבת י ע"ב): דער אייבערשטער האט
געזאגט פאר משה רבינו, איך האב א גוטע מתנה אין
מינע אוצרות, וואס הייסט 'שבת', און איך וויל דאס
געבן פאר די אידן, 'לך והודיעם', גיי זיי עס מודיע
פאר זיי; טייטשט דער הייליגער חידושי הרי"ם
זכותו יגן עלינו (הובא בלקוטי הרי"ם פי תשא), אז יעדע
פרייטיג נאכמיטאג פאר עס קומט שבת, גייט משה

דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? ! כז

רבינו ארום צו יעדן איד, און ער איז אים 'מודיע' אז עס קומט שבת, און אזוי איז ער ממשיך אויף יעדן איד די הייליגקייט פון שבת. דאס זאגט דער הייליגער רבי (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן כ"ו): משה רבינו איז דא ביי יעדן איד, אין זיינע רמ"ח איברים, און שטענדיג איז ער אים מעורר צו טוהן די מצוות.

אבער דווקא ערב שבת פארלייגט זיך דער סמ"ך מ"ם אז מען זאל זיך קריגן אין א אידישער שטוב. דער הייליגער חיד"א זאגט (מורה באצבע סימן ד, אות קמ): ערב שבת זאל מען זיך זייער היטן פון מחלוקת, ווייל דעמאלטס פארלייגט זיך דער שטן אנצומאכן מחלוקת. אזוי ווי די גמרא דערציילט (גיטין נב ע"א): רבי מאיר האט געהאט א שכן וואס יעדן ערב שבת איז דארט געווען מחלוקת, ביז רבי מאיר האט זיך דארט אריין געזעצט פאר דריי וואכן ערב שבת, און עס איז געווארן שלום, האט ער געהערט ווי דער שטן זאגט: וויי איז מיר אז רבי מאיר האט מיר פארזאגט פון דא. דערפאר דארף מען זעהן ערב שבת ארויס צוהעלפן אין שטוב מיט וואס מען קען נאר,

כח   דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

און נישט ווארטן ביז די לעצטע מינוט פדי עס זאל
חלילה נישט צוקומען צו מחלוקת.

ז.

חי"ל זאגן (שמות רבה לב, ו): דורך יעדע מצוה וואס
א מענטש טוט, באשאפט ער א מלאך, און אז ער
טוט אסאך מצות, געט אים דער אייבערשטער א
האלבן מחנה מיט מלאכים.

און 'די' מלאכים האט יעקב אבינו געשיקט צו
עשו, וועגן דעם האט ער געזאגט (בראשית לב, ה): עם
לבן גרתי, און רש"י זאגט: גרתי"י באטרעפט תרי"ג,
אז כאטשיג איך האב געוואוינט ביי לבן, און איך
האב געהאט שווערע ביטערע נסיונות, דאך האב איך
מקיים געווען די תרי"ג מצות. וואס פון די אלע
מצות האב איך אן א שיעור מלאכים, פדי עשו זאל
זיך דערשרעקן. אזוי ווי דער מדרש זאגט (תנחומא ג):
אז די מלאכים זענען געקומען און זיי האבן געשלאגן
עשו, האט זיי עשו געזאגט: לאזט מיר אפ, איך בין
אברהם'ס אייניקל ! און די מלאכים שלאגן נאך מער,

דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? ! כט

זאגט ער זיי: איך בין א זיהן פון יצחק! שלאגן די מלאכים נאך מער, ביז ער האט געזאגט: איך בין יעקב'ס ברודער, האבן זיי געזאגט: אויב אזוי ביזטו דאך פון אונזערע, דעמאלטס האבן זיי אים אפגעלאזט. דאס האט עשו געפרעגט: מי לך פל המחנה הזה אשר אשר פגשתי, פון וואו האסטו די אלע מלאכים? ! אבער דאס זענען געווען פון די אלע תר"ג מצוות וואס יעקב האט געטוהן, דאס האט ער זיך אויפגעטוהן פאר עשו: עם לבן גרתי ותר"ג מצוות שמרתי.

ח.

דער הייליגער רבי זאגט (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רי"ד): 'תלמוד' באטרעפט אזויפיל ווי די קליפה וואס מאכט זינדיגן דעם מענטש, וואס הייסט 'לילית', און ווען א מענטש לערנט גמרא, איז ער מבטל די קליפה; וועגן דעם האט דער סמ"ך מ"ם זייער מורא פון לערנען גמרא, און ער וועט לאזן דעם מענטש אלעס טוהן, נאר ער זאל נישט לערנען גמרא. חז"ל

ל דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

זאגן (סנהדרין כד ע"א): אויף דעם פסוק (איכה ג, ו):
בְּמַחְשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי, אין די פינסטערניש האסטו מיר
אַרײַנגעזעצט, זעה תלמוד בבלי, דאס גייט ארויף אויף
גמרא בבלי; דאס הייסט אויב עס איז פינסטער פאר
א מענטש, עס גייט אים איבער פארשידענע צרות און
שוועריקייטן, זאל ער לערנען גמרא.

עס שטייט אין ספר החיים (ספר זכיות, פרק ב. בפרודער
פון מהר"ל מפראג): גמרא איז ראשי תיבות: ג'בריאל
מ'יכאל ר'פאל א'וריאל, וואס די פיר מלאכים היטן
אפ דעם מענטש שטענדיג. דער הייליגער צדיק רבי
שלמה'קע זעווילער זכותו יגן עלינו האט אמאל
געזאגט: איינער וואס לערנט נישט א דף גמרא יעדן
טאג, האט א פנים ווי א חיה. איינמאל איז
אריינגעקומען א מענטש וואס ער האט נישט
געלערנט גמרא, האט ער אנגעהויבן צו שרייען: אוי
אוי! און ער האט זיך געמאכט ווי ער דערשרעקט
זיך וכו', ער האט געוואלט ווייזן פאר זיין גבאי ר'
אליהו ראטה ז"ל] אז מען האט טאקע א פנים פון א

דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? ! לא

חיה און א ביהמה, אויב מען לערנט נישט א דף גמרא א טאג.

וועגן דעם דארף מען יעדן טאג לערנען כאטשיג איין דף גמרא, און אז מען פארשטייט עס נישט, זאל מען דאס זאגן, אזוי ווי חז"ל זאגן (עבודה זרה יט ע"א): לעולם ליגריס איניש וכו', אף על גב דלא ידע מאי קאמר, א מענטש זאל שטענדיג זאגן דאס לערנען, אפילו ער פארשטייט נישט וואס ער זאגט; דער זוהר הקדוש זאגט נאך מער (קדושים פה ע"ב): אית מאן דלעי באורייתא, ומגמגם בה וכו', אז איינער לערנט תורה, און ער פארשטייט נישט, און ער קען אפילו נישט זאגן געהעריג די עברי, מיט דעם אלעם, יעדע ווארט וואס ער זאגט, גייט ארויף צום אייבערשטן, און דער באשעפער פריידט זיך מיט דעם, און עס ווערט דערפון גרויסע ביימער און טייכן ברוחניות וכו'.

די זעלבע זאך דארף א מענטש יעדע וואך מעביר סדרה זיין (ברכות ח), און אז מען לערנט יעדן טאג אביסל חומש רש"י מיטן תרגום, קען מען דאס

לב   דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

באווייזן (ש'לחן ערוך אורח חיים סימן רפה, סעיף ג). אזוי אויף:
משניות דארף מען לערנען יעדן טאג, אזוי ווי חז"ל
זאגן (שבת קכ ע"א): אויפן פסוק (ישעיה ג, ז): ובביתי אין
לחם ואין שמלה, אין מיין שטוב איז נישט דא קיין
ברויט צו עסן, און קיין קלייד אנצוטוהן; אז דאס
גייט ארויף אויף איינעם וואס לערנט נישט: מקרא,
משנה, גמרא. ווייל דער וואס לערנט נישט די דריי
לימודים יעדן טאג, איז דער גרעסטער ארימאן.

אבער אז מען לערנט יעדן טאג אביסל חומש
רש"י, א פּרָק אָדער צוויי דריי פּרָקים משניות, און די
זעלבע זאך א בלאט נאך א בלאט גמרא, דאס
באגלייט אים, ווען ער גייט אַוועק פון דער וועלט,
אזוי ווי דער פסוק זאגט (ישעיה נח, ח): והלך לפניך
צדקה.

די זעלבע זאך, האט יעדער איד יעדן טאג די
מצוה פון צדקה, וואס דער מצוה איז זייער גרויס,
נאר די סבה פארוואס א מענטש געט נישט צדקה,
ווייל ער טראכט, ער דארף געבן גרויסע געלטער

דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? ! לג

פאר צדקה, און וויבאלד ער האט דאס גישט, געט ער גארנישט; אבער ווען ער זאל וויסן ווי חשוב עס איז די פאר פרוטות וואס ער געט, וואלט ער שטענדיג געגעבן צדקה (עין לקוטי הלכות תרומות ומעשרות, הלכה ג). די גמרא זאגט (בבא בתרא י ע"א): רבי אלעזר האט געגעבן אפאר פרוטות פארן דאווענען, כדי עס זאל נתקבל ווערן זיין תפלה. אזוי דארף זיך א איד מחיה זיין און מחזק זיין מיט יעדע קלייניקייט וואס ער טוט און גישט קוקן אויף קיינעם און אויף גארנישט.

ח.

ווי באוואוסט איז געווען אין שטאט בראד דער בראדער קלויז, וואס דארט זענען געווען די חכמי בראד, וואס זיי זענען געווען זייער גרויס, אזוי ווייט אז דער בעל שם טוב הקדוש האט אמאל געזאגט, ער האט געהערט א פרוז ווי די שכינה הקדושה זאגט: איך רוה יעצט ביי דער בראדער קלויז. [דאס גרויסקייט פון דעם בית המדרש איז געווען, אז פיר און צוואנציג שעה אין טאג האט מען דארטן

לד   דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

געלערנט תורה, ווייל מען האט זיך איינגעטיילט, און אויב איינער איז געבליבן אליין, האט ער געווארט ביז דער צווייטער איז געקומען.]

ווען מען האט אנגעהויבן צו קריגן אויפן בעל שם טוב הקדוש, און די חכמי בראד האבן אים געוואלט אריין לייגן אין חרם רחמנא לצלן, איז דער בעל שם טוב הקדוש פלוצלינג אנגעקומען מיט 'קפיצת הדרף', און ער האט זיך געשטעלט ביי די מזוזה, האבן זיי זיך דערשראקן, און זיי האבן אים אריינגערופן, זאגט דער בעל שם טוב הקדוש: איך קען נישט אריינגיין! פֿרעגן זיי אים, פֿארוואס? זאגט ער: ווייל עס איז פול מיט תורה! האבן זיי זיך געוואונדערט, און נישט פארשטאנען וואס ער זאגט, האט ער זיי מסביר געווען: עס שטייט אין תיקוני זוהר (בף כה ע"ב): אזוי ווי א פייגל קען נאר פליען מיט אירע צוויי פליגלעך, אזוי אויך דארף יעדע מצוה האבן צוויי פליגלעך, וואס דאס איז: 'אהבה' מיט 'יראה', און אזוי קען די מצוה ארויפפליען צום אייבערשטן, אבער אז מען האט נישט קיין אהבה

דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? ! לה

צום בורא פל עולמים, און קיין יראָה פון בורא פל עולמים, וועט די מצוה נישט ארויף גיין, און אזוי ווי דא איז נישט דא קיין אהבה און קיין יראָה, ווייל איר האט מיר געוואלט דן זיין נישט אין מיין געגנווארט, און אן מיר פֿרעגן, און די תורה זאגט (דברים א, טז): שִׁמְעוּ בֵּין אַחֵיכֶם, מֵעַן דַּאֲרָף אויסהערן בייִדע זייטן. ממילא איז די תורה געבליבן דא אונטן, וועגן דעם איז עס א געפאקטע שול פול מיט תורה, און מען קען נישט אריין גיין.

מען זאגט אויפן גרויסן הייליגן צדיק רבי חיים צאנזער זכותו יגן עלינו, וואס ער איז אויף געווען פון די חכמי בראד, אז ער האט געהאט די צורה פון רבי יוחנן בן זכאי, און פאר ער איז נסתלק געווארן האט ער געבעטן אז מען זאל זינגען ניגונים בשעת ער גייט אוועק און ווען מען טראגט אים ביי די לוויה. און אזוי איז טאקע אויסגעגאנגען זיין נשמה. ווערט געברענגט פון צדיקים דער טעם אויף דעם, ווייל ביי רבי יוחנן בן זכאי זאגט די גמרא (ברכות כח ע"ב) אז ער האט געוויינט בשעת ער איז נסתלק געווארן, און

לו דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

וויבאלד ער האט געהאט זיין נשמה, האט ער דאס יעצט געוואלט מתקן זיין, האט ער געבעטן אז ביי זיין הסתלקות זאל מען זיין פרייליך און זינגען א ניגון.

אויף איז דעמאלטס געווען צווישן זיי דער הייליגער רבי ישעיה פון אלעסק זכותו יגן עלינו, וואס ער האט געמאכט א ספר חרב פיפיות אויף די ע"ב שמות וואס איז דא אין קריאת שמע, דערצייילט מען אז ער האט זיך אמאל פארלערנט ביינאכט, און די ליכט האט געברענגט א גאנצע נאכט, דעמאלטס האט ער געהאלטן אינמיטן שרייבן זיין ספר חרב פיפיות, פלוצלינג געט ער א קוק, און ער זעהט אז מענטשן קומען שוין דאווענען שחרית ביי ותיקין, און די ליכט האט געברענגט [בדרך גס] א גאנצע נאכט, האט ער פארשטאנען אז דער ספר איז אנגענומען אין הימל, און ער האט געהאט דערפון הרחבת הדעת. שפעטער איז אריין געקומען רבי חיים צאנזער זכותו יגן עלינו, און ער האט אים נישט געוואלט אנקוקן, ווייל ער האט געהאט אין זיך

דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? ! לז

עפּעס אַ מחשבה פון גדלות, אז ער איז חשוב אין הימל.

זעהט מען פון דעם, אז כאטשיג זיי זענען געווען זייער גרויסע און הייליגע אידן, דאך האבן זיי געמאכט א טעות און געקריגט אויף דעם בעל שם טוב הקדוש. איז דאך זיכער אז היינטיגע צייטן, ווי אזוי מיר קוקן אויס רחמנא לצלן, דארף מען זיין זייער געווארנט נישט מזלזל זיין חס ושלום אין הייליגן רבי'ן און אין הייליגן רבי נתן זכותו גגן עלינו.

ווען איך בין געווען א בחור האב איך אמאל ארויסגעהערט ווי דער וואוידיסלאווער רב זכותו גגן עלינו שרייט איינעם אן [זעהט אויס דער איד האט רחמנא לצלן גערעדט עפּעס אויפן הייליגן רבי נתן]: ווי אזוי וואגט איר זיך צו רעדן אויף רבי נתן ? ! איר ווייסט ווער רבי נתן איז געווען ? ! רבי נתן וואלט געקענט זיין אזא גרויסער רבי פונקט ווי אלע רבי'ס פון צוויי הונדערט יאר צוריק ! נאר זיין גרויסקייט

לח   דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

איז געווען, אז ער האט אלעס אַוועקגעלייגט, און ער האט באדינט זיין רבי'ן, דעם הייליגן רבי נחמן.

וועגן דעם דארפן מיר דאנקען און לויבן דעם באשעפער אז ברוך השם מיר קריגן נישט אויפן הייליגן רבי'ן און אויף זיין גרויסן הייליגן תלמיד רבי נתן זכותו יגן עלינו, און זיך נישט מבבל זיין פון איינער וואס מאכט - רחמנא לצלן - ליצנות, נאר אנעמען זייערע ווערטער מיט תמימות, בפרט די ענין פונעם 'סדר דרך הלימוד' (ענין שיחות הר"ן סימן עו), וואס אויב מען געוואוינט זיך צו, נאך אלץ יונגער בחור צו לערנען אויף דעם וועג, גייט דאס שוין נאכדעם א גאנץ לעבן.

עס איז געווען א גרויסער גאון און צדיק רבי דוד, דער רב פון קארלין [בעל שאלות תשובות שאילת דוד], וואס אויף דער עלטער האט ער שוין אנגעהויבן צו פארגעסן רחמנא לצלן, אבער וויבאלד ער האט אזויפיל געלערנט ברוך השם, [ווי באוואוסט איז ער געווען גאר אן אויסטערלישער

טו דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

מתמיד און א הייליגער איד, פלעגט ער שטענדיג חזר'ן וואס ער האט געלערנט.

אמאל איז אריינגעקומען צו אים א איד, א משולח פון נעווארדיקער ישיבה, און ער האט דעמאלטס געזאגט גמרא אזוי ווי זיין סדר, פלוצלינג כאפט ער זיך אז איינער שטייט דארט, פרעגט ער אים: וואס ווילט איר? זאגט ער: איד בין געקומען נאך א נדבה פאר די נעווארדיקער ישיבה, האט ער ארויס גענומען פון זיין טאש געלט און אים דאס געגעבן, און שוין ווייטער געלערנט, דערווייל איז דער איד געבליבן שטיין דארט ערשטוינט, און זיך צוגעקוקט צו זיין התמדה, נאך א שטיק צייט פאמערקט ער דעם איד און ער פרעגט אים נאכאמאל: וואס ווילט איר? ענטפערט ער: איד בין געקומען דא נאך די נדבה פאר די נעווארדיקער ישיבה, לייגט ער אריין די הענט אין טאש און וויל אים געבן א נדבה, רופט זיך דער איד אן: רבי! איר האט מיר שוין געגעבן א נדבה, זאגט ער אים: גלייב מיר, איד געדענק גארנישט.

מ דו ווייסט וואס דו פארמאגסט ? !

שפּעטער איז דער משולח געפארן קיין 'ראדין'
צום הייליגן חפץ חיים זכותו יגן עלינו, און ער האט
אים דערציילט די מעשה וואס ער האט געזעהן ביים
גרויסן גאון רבי דוד פון קארלין מיט זיינע אויגן,
האט דער הייליגער חפץ חיים געבעטן דעם איד ער
זאל ארויפקומען אויף די בימה, און דערציילן די
מעשה, אז מענטשן זאלן הערן און זיך אפּלערנען, אז
א מענטש איז געזעצן און געלערנט זיין גאנץ לעבן,
אפילו ווען עס איז געקומען אויף דער עלטער, און
ער האט נעבעך אלעס פארגעסן, דאך אבער די תורה
האט ער נישט פארגעסן.

זאל דער בורא פל עולמים העלפן מיר זאלן מקיים
זיין די מצוות יעדן טאג מיט א מורא'דיגע שמחה,
וואס נאר דאס וועט אונז באגלייטן, און מען זאל
שוין זוכה זיין צו ווערן אויסגעלייזט פון גלות.

~תם ונשלם שבח לאל בורא עולם~